

Владислава ШЕВЧУК¹,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки

ORCID ID: 0000-0001-7121-598X

Вероніка ПАСІЧНЮК¹,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ОПП «Міжнародний бізнес»

ORCID ID: 0009-0002-0984-7091

¹ Національний транспортний університет

Прийняття: 16/06/2025

Рецензія: 23/06/2025

Публікація: 30/06/2025

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-2-8>

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ: ІМПЛІКАЦІЇ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

JEL Класифікатор:

F23, O52, O57

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Шевчук В.О.,
Пасічнюк В.А.,
2025

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції національних економік до світового ринку міжнародний бізнес дедалі більше залежить від соціально-економічної стабільності, інституційної стійкості та інвестиційної привабливості окремих країн. Польща та Україна мають стратегічне значення для міжнародного бізнесу у Східноєвропейському регіоні. У цьому контексті порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку Польщі та України є необхідним для виявлення факторів успішної трансформації, ідентифікації ризиків і можливостей, а також для формування ефективних стратегій виходу на ці ринки.

Метою статті є здійснення компаративного аналізу соціально-економічного розвитку Польщі та України на основі ключових макроекономічних показників і міжнародних індексів з метою виявлення структурних відмінностей, інституційних переваг та викликів, що мають значення для міжнародного бізнесу.

Для досягнення поставленої мети у статті використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, зокрема метод логічного абстрагування, аналізу і синтезу, дедукції, математичний, статистичний та графічно-аналітичний методи.

У статті здійснено порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку Польщі та України на підставі низки економічних індикаторів та ряду індексів міжнародних рейтингів. Результати аналізу та дослідження вказують

ISSN 2786-5339 (print)
ISSN 2786-5347 (online)

на ключові переваги Польщі на світовій арені, зокрема стабільність інституцій, членство в ЄС та високий рівень інвестиційної безпеки, тоді як Україна, незважаючи на значний потенціал, стикається з численними викликами, пов'язаними з політичною нестабільністю, війною, корупцією та недосконалістю інституційного середовища. Визначено низку імплікацій для ефективного ведення міжнародного бізнесу України та Польщі, що стосуються покращення інституційної спроможності, забезпечення прозорості регуляторного середовища та мінімізації ризиків інвестиційної діяльності, та можуть слугувати орієнтиром для стратегічного планування діяльності міжнародних компаній у регіоні й формування політик держав, спрямованих на покращення бізнес-клімату.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, компаративний аналіз, макроекономічні показники, міжнародні рейтинги, міжнародні індекси, міжнародний бізнес, Польща, Україна.

Vladyslava SHEVCHUK, Veronika PASICHNIUK

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF POLAND AND UKRAINE: IMPLICATIONS FOR INTERNATIONAL BUSINESS

In the current conditions of globalization and integration of national economies into the world market, international business increasingly depends on the social and economic stability, institutional stability and investment attractiveness of individual countries. Poland and Ukraine are of strategic importance for international business in the Eastern European region. In this context, a comparative analysis of the social and economic development of Poland and Ukraine is necessary to identify factors of successful transformation, identify risks and opportunities, as well as to form effective strategies for entering these markets.

The purpose of the article is to conduct a comparative analysis of the social and economic development of Poland and Ukraine based on key macroeconomic indicators and international indices in order to identify structural differences, institutional advantages and challenges that are important for international business.

To achieve the goal, the article uses general scientific and special research methods, in particular the method of logical abstraction, analysis and synthesis, deductions, mathematical, statistical and graphical and analytical methods.

The article provides a comparative analysis of the social and economic development of Poland and Ukraine based on a number of economic indicators and a number of international rating indices. The results of the analysis and research point to Poland's

key advantages on the world stage, in particular, the stability of institutions, EU membership, and a high level of investment security, while Ukraine, despite its significant potential, faces numerous challenges related to political instability, war, corruption, and the imperfection of the institutional environment. A number of implications for the effective conduct of international business in Ukraine and Poland have been identified, relating to improving institutional capacity, ensuring transparency of the regulatory environment, and minimizing investment risks, and can serve as a guideline for strategic planning of international companies in the region and the formation of state policies aimed at improving the business climate.

Keywords: social and economic development, comparative analysis, macroeconomic indicators, international ratings, international indices, international business, Poland, Ukraine.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та постійних геополітичних трансформацій актуальності набуває порівняльне дослідження соціально-економічного розвитку країн, що перебувають у схожому регіональному та історичному просторі. Польща та Україна, маючи спільні історичні корені та територіальну близькість, демонструють суттєво різні результати трансформаційних процесів, інтеграції до міжнародних структур та економічного зростання.

Порівняння ключових макроекономічних показників, міжнародних індексів та структурних характеристик дозволяє оцінити рівень розвитку кожної з країн, виявити можливості для покращення бізнес-клімату та сформулювати висновки для суб'єктів міжнародної підприємницької діяльності. Такий аналіз сприяє глибшому розумінню регіональної специфіки і створює передумови для ефективнішого планування стратегій виходу на відповідні ринки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку Польщі досліджені в працях І. Б. Семигуліної [14], Т. П. Шуби, В. А. Луняки і А. О. Сашкової [18]; моделювання соціально-економічного розвитку України порівняно з Польщею – М. Ф. Аверкіної та А. В. Бомчука [1]; питання соціально-економічної співпраці України та Польщі – А. М. Грищука [2], І. С. Процика, В. Т. Скрипичайко [12] та інших. Але більшість праць мають або застарілу і неактуальну інформацію, або досліджують напрями співробітництва двох країн, або можливості запозичення Україною досвіду Польщі на шляху євроінтеграції. Тому є потреба у детальному дослідженні сучасного стану економіки двох країн та їх порівняння через розгляд макроекономічних показників та позицій в міжнародних рейтингах для з'ясування можливостей розвитку міжнародного бізнесу.

Мета статті – здійснення компаративного аналізу соціально-економічного розвитку Польщі та України на основі ключових макроекономічних показників і міжнародних індексів з метою виявлення структурних відмінностей, інституційних переваг та викликів, що мають значення для міжнародного бізнесу, а також формулювання практичних висновків для суб'єктів міжнародної підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті євроінтеграційного курсу України особливої актуальності набуває вивчення досвіду економічного розвитку Польщі. Польща є прикладом країни, яка пройшла трансформаційний шлях від планової економіки до стабільної ринкової системи, успішно інтегрувавшись у європейські економічні структури. Порівняння економічних параметрів України та Польщі дозволяє глибше усвідомити особливості національного економічного розвитку, виявити структурні відмінності та оцінити потенційні напрями реформування економіки України.

Аналіз показників, наведених в таблиці 1, сприяє ідентифікації ключових структурних розбіжностей між країнами.

Таблиця 1. Порівняння економічних показників України та Польщі, 2023 р.

Показник	Україна	Польща
Площа, км ²	603 628	322 575
Чисельність населення, млн осіб	37,73	36,69
ВВП, млрд дол.	178,8	809,2
ВВП на душу населення, дол.	5 069,70	22 056,67
Державний борг, млрд дол.	177,71	380,75
Обсяг ПІІ, млрд дол.	3,33	3,9
Рівень інфляції, %	5,1	6,2
Рівень безробіття, %	17,7	2,6
Рівень зайнятості, %	54,6	72,7
Рівень бідності, %	29	4,77
Коефіцієнт народжуваності	1,26	1,26
Рівень смертності, %	18,6	10,71
Середній вік населення, років	45	42
Мінімальна заробітна плата, дол.	197,53 (8 000 грн)	1166,5 (4 666 злотих)
Середня пенсія, дол.	143,19 (5 789 грн)	375 (1 500 злотих)

Джерело: побудовано авторами на основі [3, 5, 9, 10, 15, 16]

Розглядаючи географічні та демографічні характеристики, зазначимо, що Україна характеризується значно більшою площею території, порівняно з Польщею. Водночас, за даними табл. 1, чисельність населення обох держав є відносно зіставною, складаючи близько 37,7 млн осіб в Україні та 36,7 – у Польщі. Вказана обставина зумовлює значно нижчу щільність населення в Україні, що може мати як наслідки для оптимізації інфраструктурних витрат, так і впливати на ефективність забезпечення населення соціальними послугами.

В економічній сфері різниця між досліджуваними країнами є особливо вираженою. Валовий внутрішній продукт (ВВП) Польщі у 2023 році зафіксовано на рівні понад 809 млрд доларів США (рис. 1), що більш ніж у 4,5 рази перевищує аналогічний показник України (178,3 млрд доларів США). Суттєве зниження ВВП у 2015 році було обумовлене переважно падінням зовнішньоторговельної активності, зменшенням споживчого попиту та скороченням інвестицій в основний капітал. Проте завдяки системній реакції держави – включно з дерегуляційними заходами, підтримкою релокації підприємств та імпортом критичного енергоустаткування – вдалося стабілізувати макроекономічну ситуацію та досягти приросту ВВП.

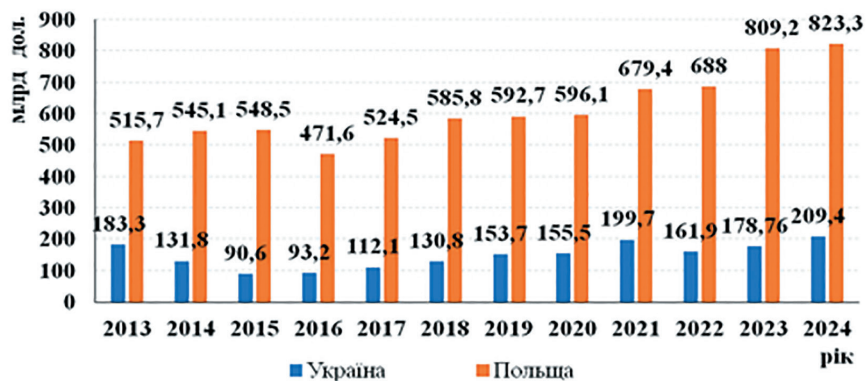

Рис. 1. Динаміка обсягів ВВП України та Польщі у 2013 – 2024 рр., млрд дол.

Джерело: побудовано авторами на основі [3, 10, 11]

При аналізі ВВП у розрахунку на душу населення, зазначена розбіжність набуває ще більшої значущості: у Польщі цей показник становить 22 056 доларів США, тоді як в Україні – лише 5 069 доларів США. Це відо-

бражає істотну відмінність у рівні матеріального добробуту громадян та загальному рівні економічної зрілості.

Державний борг Польщі є значно більшим в абсолютному вираженні, однак, у контексті масштабу національної економіки, рівень боргового навантаження є менш критичним. Варто підкреслити, що Польща характеризується більш стабільною макроекономічною ситуацією та має позитивнішу репутацію на міжнародних фінансових ринках, що забезпечує їй доступ до кредитних ресурсів на більш сприятливих умовах.

Аналізуючи прямі іноземні інвестиції, варто зазначити, що хоча їх абсолютні обсяги є відносно близькими (3,33 млрд доларів США в Україні та 3,9 млрд доларів США в Польщі), необхідно враховувати різну вагомість цих коштів у контексті розміру економіки та рівня інституційної довіри.

Динаміка прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну залишається нестабільною, що пов'язано з низкою геополітичних і внутрішньоекономічних чинників. Після 2013 року їхній обсяг скоротився через військовий конфлікт на сході країни та наявні структурні проблеми, зокрема корупцію. Показники 2023 року у розмірі 191,6 млн дол. не досягли рівня, зафіксованого до початку війни у 2013 році – 897,2 млн дол. [10], а суттєве падіння ПІІ у 2022 – 2023 роках обумовлене російським вторгненням (рис. 2).

З 2020 року дані щодо ПІІ з України в Польщу відсутні. Польща характеризується сприятливішим інвестиційним кліматом, зумовленим стабільною політичною кон'юнктурою, членством у Європейському Союзі та прозорішими регуляторними нормами ведення бізнесу.

Рис. 2. Динаміка обсягів ПІІ між Україною та Польщею у 2010 – 2023 рр., млн дол.

Джерело: побудовано авторами на основі [10, 17]

Щодо соціальних індикаторів, рівень безробіття в Україні демонструє суттєво вищі значення (17,7%) [10] порівняно з Польщею (2,6%) [5], що може бути обумовлено як структурними диспропорціями в економіці, так і наслідками воєнної агресії. За даними табл. 1 рівень бідності в Україні також значно вищий, майже у 6 разів, за цей показник у Польщі. Зазначене підтверджується і даними щодо оплати праці: мінімальна заробітна плата в Україні становить 197,53 долари США (еквівалент 8 000 грн.) [10], тоді як у Польщі вона досягає 1 166,50 доларів США (або 4 666 злотих) [9]. Середній розмір пенсійних виплат в Україні також значно нижчий, складаючи близько 143 доларів США проти 375 доларів США в Польщі [15].

У демографічному контексті обидві країни демонструють ідентичний коефіцієнт народжуваності, що є нижчим за рівень простого відтворення населення. Рівень смертності в Україні є вищим порівняно з Польщею, а середній вік населення дещо вищий — 45 років в Україні проти 42 років у Польщі, що може свідчити про тенденції до демографічного старіння [16].

Важливими також є показники інтеграції до міжнародних структур. Польща приєдналася до Світової організації торгівлі (СОТ) у 1995 році, тоді як Україна — лише у 2008 році. Членство Польщі в Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) також відбулося раніше, ніж України. Це відображає більш тривалий досвід участі Польщі у міжнародній торгівлі та політичних об'єднаннях, що також сприяло її економічному розвитку та стабілізації.

Попри участь України у провідних міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень інноваційного розвитку, її позиції до початку повномасштабної війни залишалися нестійкими, що вказує на відсутність цілісної та ефектної державної інноваційної стратегії. Воєнна агресія лише поглибила наявні проблеми, додатково знизивши міжнародну привабливість України як інноваційно орієнтованої держави.

Дані інтегральних індексів соціально-економічного розвитку, інституційної стійкості та рівня свобод між Україною та Польщею станом на 2024 рік виявляє значущі диференціації (рис. 3).

За Індексом людського розвитку (ІЛР), що є комплексним показником, який інтегрує очікувану тривалість життя, рівень освіти та валовий національний дохід на душу населення, Україна займає 100-ту позицію серед 193 досліджуваних країн, що робить її країною з високим рівнем людського розвитку, тоді як Польща — 36-ту. Вказана розбіжність свідчить про істотно вищий рівень соціального забезпечення та якості життя в Польщі.

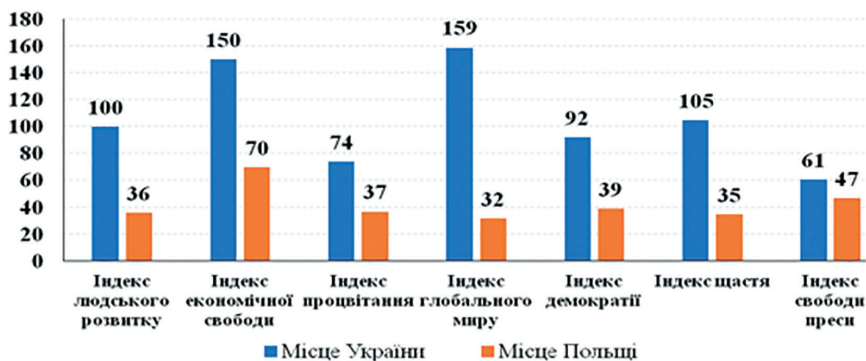

Рис. 3. Місце України та Польщі в міжнародних рейтингах, 2024 р.

Джерело: побудовано авторами на основі [4, 6, 7, 8, 13, 21, 22, 23, 24]

Індекс економічної свободи, що здійснює оцінку захисту прав власності, ефективності регуляторного середовища, ступеня відкритості ринку та фінансової стабільності, фіксує ще глибшу диспропорцію: у 2024 році Україна посідає 150-ту позицію серед 165 країн (група «переважно невільних країн»), а Польща – 70-ту (група «переважно вільні країни») [22]. Це вказує на наявність критичних бар'єрів у бізнес-середовищі України, включаючи надмірну адміністративну регламентацію, недостатній рівень гарантування прав власності та інституційну нестабільність. Варто зазначити, що за даними 2021 року, Україна посідала 127 місце у рейтингу економічної свободи. У 2022 році, в результаті повномасштабного вторгнення, Україна опустилася на 150 місце серед 165 країн. Це відображає значний вплив війни на економічну ситуацію в країні і може свідчити про певні перешкоди для розвитку бізнесу, інвестицій та загального економічного зростання. У 2023 році України не було у рейтингу [8].

За складовими індикаторами індексу економічної свободи Польща у 2024 році посідала: право власності – 72-ге місце, свобода від корупції – 58-ме місце, фінансова свобода – 67-ме місце, свобода бізнесу – 75-те місце, свобода праці – 58-ме, монетарна свобода – 68-ме, свобода торгівлі – 79-те, інвестиційна свобода – 80-те, фінансова свобода – 70-те. За ключовими напрямками індексу у 2024 році Україна значно відстає: за розміром уряду (державні видатки) наша країна посіла 131-ше місце; за правовою системою та захистом прав власності – 112-те місце; у сфері монетарної політики – 155-те місце; за свободою торгівлі – 131-ше місце; за регуляцією – 152-ге місце [4].

Згідно з даними Індексу процвітання, який є інтегральним показником, що охоплює такі сфери, як економіка, підприємництво та можливості, управління, освіта, охорона здоров'я, безпека та захищеність, особисті свободи, соціальний капітал, інвестиційне середовище та екологічні умови, Україна займає 74-ту позицію, тоді як Польща – 37-му [23]. Відставання майже на 40 позицій засвідчує системну різницю в ефективності державного управління та інституційній спроможності.

Індекс глобального миру демонструє найбільш критичне відставання України: 159-те місце проти 32-го у Республіці Польща серед 163 країн. Зазначена ситуація є безпосереднім наслідком збройної агресії Російської Федерації та триваючого стану війни, що суттєво негативно впливає як на безпекові, так і на гуманітарні індикатори [6; 21].

У контексті Індексу демократії, який враховує такі аспекти, як виборчий процес та плюралізм, функціонування уряду, політична участь, політична культура та громадянські свободи, Україна посідає 92-гу позицію (індекс 4,9) серед 167 країн, а Польща – 39-ту (індекс 7,4). Варто зауважити, що у 2023 році Україна займала 91-ше місце, у 2022 році – 87-ме. Український загальний індекс в цьому рейтингу знижується до рекордно низького рівня, що відповідає категорії «гібридний режим» (індекс демократії 4 – 5,99): вибори з порушеннями, поширена корупція, слабка правова система, обмежена свобода медіа й громадянського суспільства. Натомість Польща у 2023 році займала 41 позицію. Її індекс за останні роки відповідає категорії «недосконала демократія» [7].

За Індексом щастя Україна займає 105-ту позицію з результатом 4,8 бали, що на 13 позицій гірше ніж показник 2023 року і визнає її найнещаснішою країною Європи, тоді як Польща – 35-те (6,4 бали), що на 4 позиції вище ніж минулого року. Це відображає глибинні суспільні кризові явища, нижчий рівень задоволеності життям та менш оптимістичні життєві очікування. На початок 2025 року позиції України погіршились на 6 пунктів, вона зайняла 111-те місце, натомість позиції Польщі покращились на 9 пунктів (26-те місце) [13; 24; 25].

Нарешті, Індекс свободи преси фіксує 61-ше місце для України проти 47-го для Польщі серед 180 країн. Для порівняння, у 2023 році позиції України були нижче на 18 позицій. Хоча зазначена різниця є менш значною порівняно з іншими індексами, але країни належать до однієї групи з «проблематичною» ситуацією свободи слова, що відображає наявність тиску на медіа в умовах воєнного стану, обмеження, пов'язані з воєнним станом, та потенційні загрози свободі слова [8].

У сукупності представлені дані на рис. 2 переконливо свідчать про стабільно вищі позиції Польщі за всіма проаналізованими інтегральними

індексами. Україна, попри певні позитивні зрушення у сфері свободи преси, суттєво поступається за показниками інституційної ефективності, рівня економічної свободи та безпеки. Зазначене відставання є наслідком як об'єктивних зовнішніх чинників, зокрема триваючої збройної агресії, так і структурних внутрішніх проблем, що потребують впровадження глибоких та системних реформ на державному рівні.

Одним із найбільш популярних міжнародних індексів, що характеризує потенціал інноваційної діяльності та її основні результати є Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index – GII), який щорічно обчислює Міжнародна школа інноваційного бізнесу INSEAD у співпраці з Корнельським університетом і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, починаючи з 2007 року [20].

У 2024 році Україна посіла 60-те місце серед 133 країн у Глобальному індексі інновацій, покращивши свої позиції на 5 пунктів порівняно з 2023 р. (рис. 4). Для порівняння, Польща у 2024 році посіла 40-ве місце, зберігаючи стійку перевагу над Україною протягом усього аналізованого періоду.

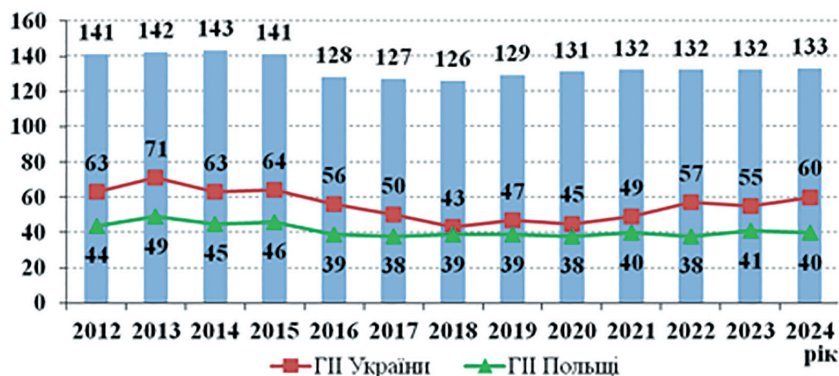

Рис. 4. Місце України та Польщі в рейтингу «Глобальний індекс інновацій», 2012 – 2024 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [20]

У порівнянні з 2012 – 2014 роками динаміка ГІІ України залишається суперечливою. Так, у 2012 році Україна була на 63-й позиції серед 141 країни, а у 2014 – на 63-й зі 143. Отже, за понад десятиліття країна фактично залишилася на схожому рівні, втративши позитивний імпульс середини 2010-х років, коли у 2016 – 2019 роках посідала 50-те чи навіть 43-тє місце.

У 2022 році Україна посіла 57-ме місце, втративши 8 позицій порівняно з 2021 роком та 12 – порівняно з 2020 роком. Це зниження обумовлене, насамперед, впливом повномасштабної війни, розв'язаної Російською Федерацією, яка суттєво обмежила можливості для сталого розвитку національного інноваційного потенціалу. За результатами рейтингу 2022 року Україна опинилася на рівні таких країн регіону, як Сербія (55 місце), Республіка Молдова (56 місце) та Чорногорія (60 місце), поступаючись своїм найближчим сусідам: Польщі (38 місце) та Угорщині (34 місце), які продемонстрували вищі показники інноваційного розвитку [20].

Щодо Індексу сприйняття корупції, Україна у 2024 році опинилася на 105-му місці серед 180 країн (рис. 5). Це лише незначне покращення відносно 2023 року (104-те місце), але якщо порівнювати з 2012 роком (144-те місце серед 176 країн), прогрес є помітним. Протягом 2012 – 2014 років Україна стабільно залишалася у нижній частині рейтингу, що вказувало на глибоко вкорінену корупцію. Незважаючи на сучасні антикорупційні зусилля, країна залишається далеко позаду Польщі, яка у 2024 році посіла 53-тє місце, а в 2012 – 41-ше, демонструючи стабільно високі показники прозорості та ефективності інституцій [19].

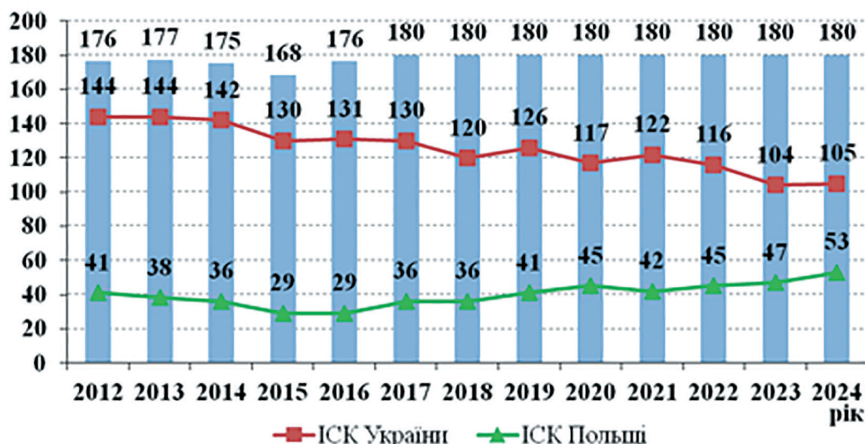

Рис. 5. Місце України та Польщі в рейтингу «Індекс сприйняття корупції», 2012 – 2024 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [19]

Отже, у сфері інноваційного розвитку та боротьби з корупцією між Україною та Польщею спостерігається стійка асиметрія. Україна протягом останнього десятиліття демонструє нестабільні позиції в Глобальному індексі інновацій та поступове, хоча й повільне, покращення в Індексі сприйняття корупції. Водночас Польща утримує стабільно високі показники в обох індексах, що підтверджує її ефективну державну політику в цих сферах. Така різниця в інституційній спроможності та рівні прозорості створює як виклики, так і можливості для України – з одного боку, вона має визнати власні структурні обмеження, з іншого – може використовувати польський досвід як модель для трансформації.

У Звіті про сприйняття України у світі 2024 р. оцінка показника «Бізнес і торгівля» відображає сприйняття країни з огляду на економічну стабільність, легкість ведення бізнесу, впізнаваність продукції та потенціал для зростання. У 2024 році найвищі показники щодо сприйняття України в цій категорії були зафіксовані в Туреччині, Саудівській Аравії, Єгипті, Філіппінах, Об'єднаних Арабських Еміратах та Таїланді. Зокрема, Туреччина продемонструвала один із найсприятливіших рівнів сприйняття українського бізнесу, що може бути пов'язано з активною торговельною взаємодією між країнами. Саудівська Аравія та ОАЕ надали високі оцінки економічним перспективам України, що свідчить про потенційний інтерес до розвитку двосторонніх торговельних зв'язків. Позитивне сприйняття також було зафіксовано в Єгипті, Філіппінах і Таїланді, ймовірно, у контексті продовольчого експорту та економічної співпраці. Крім того, відносно високі показники були зафіксовані в Мексиці, Китаї, Південно-Африканській Республіці та Еквадорі. У регіональному вимірі найсприятливіше сприйняття бізнесового потенціалу України простежується в країнах Азії, Близького Сходу та Латинської Америки. Щодо сприйняття Польщі, то у 2024 році найвищі показники були зафіксовані в Німеччині, Чехії, Словаччині, Нідерландах, Швеції та США. Зокрема, Німеччина продемонструвала найбільш сприятливий рівень сприйняття польського бізнесу. Високі оцінки з боку Чехії та Словаччини зумовлені активною транскордонною торгівлею та інвестиційною взаємодією в межах Центральної Європи. Нідерланди та Швеція високо оцінили ділове середовище Польщі, вказуючи на стабільне зростання економіки, інфраструктурний розвиток та сприятливі умови для ведення бізнесу. США також відзначили Польщу як перспективного партнера в Центрально-Східній Європі. У регіональному вимірі найбільш позитивне сприйняття бізнесового потенціалу Польщі фіксується серед країн Європейського Союзу, а також у Північній Америці, що підтверджує її репутацію як одного з провідних економічних центрів регіону з динамічною інвестиційною активністю та відкритістю до міжнародної торгівлі [6].

Проведений порівняльний аналіз соціально-економічних показників України та Республіки Польща засвідчив наявність значних диспропорцій між цими країнами за ключовими індикаторами розвитку. Польща демонструє сталу перевагу у таких сферах, як рівень зайнятості, добробут населення та інституційна ефективність. Зокрема країна характеризується вищим рівнем ВВП на душу населення, нижчим рівнем безробіття, меншою часткою населення, що перебуває за межею бідності, а також стабільно кращими позиціями у міжнародних рейтингах соціально-економічної стійкості та конкурентоспроможності. Подібні результати є наслідком ефективної реалізації структурних реформ, успішної інтеграції в європейський економічний простір та виваженої макроекономічної політики.

Водночас, Україна продовжує стикатися з низкою системних викликів, серед яких домінують наслідки повномасштабної збройної агресії, нестабільність інституційного середовища та обмежена інноваційна спроможність економіки. Попри наявність позитивних тенденцій у певних сферах, зокрема щодо підвищення рівня свободи ЗМІ, посилення антикорупційних заходів та діджиталізації управлінських процесів, загальна траєкторія розвитку залишається фрагментарною та недостатньо стійкою.

Таким чином, стратегічним завданням для України є розробка та імплементація комплексної моделі трансформаційного розвитку, що має базуватись на посиленні інституційної спроможності, підвищенні ефективності державного управління, стимулюванні інноваційно-орієнтованої економіки та формуванні соціально відповідальної політики. У цьому контексті досвід Польщі може виступати важливим джерелом для запозичення та адаптації успішних практик з урахуванням національних особливостей і поточних викликів.

Проведений аналіз дає змогу визначити низку практичних висновків для ефективного ведення міжнародного бізнесу у цих двох країнах. Польща характеризується стабільнішою і прозорішою інституційною системою, що створює сприятливі умови для ведення бізнесу. В Україні, навпаки, бізнесу варто враховувати більший рівень ризиків, пов'язаних з корупцією, правовою невизначеністю та нестабільністю інституцій. Це вимагає ретельнішої оцінки партнерів, впровадження механізмів контролю і ризик-менеджменту.

В Україні високий рівень безробіття, соціальна нерівність і нестабільність можуть створювати додаткові бар'єри для бізнесу – від зниження платоспроможності споживачів до підвищеної соціальної напруги. Міжнародні компанії мають враховувати ці фактори, розробляючи програми корпоративної соціальної відповідальності, враховувати культурні особливості

та формувати позитивний імідж, що підвищує довіру до бренду і сприяє довгостроковій стабільності.

Польща активно впроваджує інновації та цифрові технології, що сприяє зростанню продуктивності і залученню міжнародних інвесторів. Україна має потенціал для розвитку цих напрямів, але потребує підтримки і реформ у сфері інфраструктури, регулювання тощо. Міжнародним компаніям варто брати до уваги ці відмінності при плануванні інвестицій і розвитку бізнесу.

Показники, такі як ВВП, темпи економічного зростання, рівень інфляції, валютні коливання, безробіття тощо, мають безпосередній вплив на рентабельність інвестицій та операційну діяльність. Міжнародним бізнесам в Україні потрібно враховувати ці показники при формуванні цінової політики, бюджетуванні, виборі валют для розрахунків та страхуванні валютних ризиків. Також для бізнесу в Україні актуальними залишаються ризики, пов'язані з політичною ситуацією та зовнішніми викликами. У Польщі ризики менші, проте необхідно враховувати зміни в законодавстві, які можуть впливати на умови ведення бізнесу.

Висновки та пропозиції. Проведений компаративний аналіз соціально-економічного розвитку Польщі та України засвідчив суттєву різницю у рівнях інституційної зрілості, інноваційного потенціалу, економічної свободи та сприйняття корупції між країнами. Польща демонструє стабільні позиції за більшістю міжнародних індексів, включаючи Індекс глобальних інновацій, Індекс економічної свободи та Індекс сприйняття корупції, що вказує на її привабливість для міжнародного бізнесу. Польща стала прикладом ефективного використання інструментів європейської інтеграції для стимулювання інституційного розвитку, інноваційної діяльності та створення сприятливого бізнес-середовища. Натомість Україна, попри значний потенціал, стикається з низкою внутрішніх проблем – від слабкості інститутів до соціально-економічної нестабільності, що обмежують її інтеграцію у глобальні ланцюги вартості та значно впливають на її привабливість для міжнародного бізнесу.

На основі аналізу сформульовано низку висновків та практичних наслідків для ефективного ведення міжнародного бізнесу в Україні та Польщі. Зокрема Польща, завдяки більш прозорій і стабільній правовій системі, створює привабливіші умови для іноземних інвестицій, що є важливим чинником при виборі ринку для розширення бізнесу; для ведення бізнесу в Україні міжнародним компаніям необхідно враховувати нестабільність економічного середовища та потребу в посиленні інституційної спроможності; для обох країн важливо покращувати регуляторні рамки

та підвищувати рівень економічної свободи, що сприятиме зростанню довіри міжнародних партнерів і розвитку транскордонної торгівлі. Результати дослідження підтверджують критичну важливість економічних реформ, боротьбу з корупцією та стимулювання інновацій для формування сприятливого середовища для міжнародної діяльності. Україна може використовувати досвід Польщі у сфері економічної трансформації, залучення іноземних інвестицій та інституційного будівництва, адаптуючи успішні механізми під власні соціально-економічні умови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверкіна М.Ф., Бомчук А.В. Моделювання соціально-економічного розвитку України порівняно з Польщею. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 19. С. 27 – 31.
2. Гришук А.М. Актуальні питання соціально-економічної співпраці України та Польщі: сучасний стан та напрями змін. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 27(1). С. 33 – 36.
3. Державний борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov> (дата звернення: 28.05.2025).
4. Економічна свобода України досягла історичного мінімуму: причини та наслідки. URL: <https://money.comments.ua/ua/news/economy/ekonomichna-svoboda-ukraini-dosyagla-istorichnogo-minimumu-prichini-ta-naslidki-745973.html> (дата звернення: 28.05.2025).
5. Завдяки українцям рівень безробіття у Польщі та Чехії впав до рекордного мінімуму. URL: <https://zaxid.net/zavdyaki-ukrayintsyam-riven-bezrobittya-u-polshhi-ta-chehiyi-vpav-do-rekordnogo-minimumu-n1605400> (дата звернення: 26.05.2025).
6. Звіт про сприйняття України у світі 2024. URL: https://brandukraine.org.ua/documents/184/web_%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B8%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%D0%BD%D0%B8_2024-%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D0%BD%D1%83%D1%82%D0%BE_1.pdf (дата звернення: 28.05.2025).
7. Іванова К. Демократія у світі перебуває в найгіршому стані за 20 років: яка ситуація в Україні. 27 лютого 2025. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/demokratija-u-sviti-perebuvaє-v-najhirshomu-stani-za-20-rokiv-jaka-situatsija-v-ukrajini-1047102.html> (дата звернення: 28.05.2025).
8. Мельник Р. Україна піднялась на 18 позицій у світовому Індексі свободи слова. 3 травня 2024. URL: <https://detector.media/infospace/article/226223/2024-05-03-ukraina-pidnyalas-na-18-pozytsiy-u-svitovomu-indeksi-svobody-slova/> (дата звернення: 28.05.2025).

9. Мінімальна зарплата у Польщі у 2025 році: що відомо про підвищення. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20250326-minimalna-zarplata-u-polshhi-u-2025-rocz-shho-vidomo-pro-pidvyshhennya/> (дата звернення: 28.05.2025).

10. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm (дата звернення: 28.05.2025).

11. Польща – ВВП. URL: <https://ru.tradingeconomics.com/poland/gdp> (дата звернення: 27.05.2025).

12. Процик І.С., Скрипичайко В.Т. Дослідження шляхів розвитку українсько-польської співпраці у сфері координації діяльності промислових підприємств. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2023. №2 (9). С. 333 – 342.

13. Світовий рейтинг країн за рівнем щастя 2025: на якому місці Україна. 20 березня 2025. URL: <https://society.comments.ua/ua/news/developments/svitoviy-reyting-krain-za-rivnem-schastya-2025-na-yakomu-misci-ukraina-764143.html> (дата звернення: 28.05.2025).

14. Семигуліна І.Б. Аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку Польщі та її регіонів за період членства країни в Європейському Союзі. *Проблеми економіки. Серія: Світова економіка та міжнародні відносини*. 2016. №1. С. 46 – 55.

15. Середня пенсія в Україні та в країнах Європи: скільки отримують пенсіонери за кордоном. Уніан: веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/society/kakaya-srednyaya-pensiya-v-ukraine-v-2025-godu-sravnenie-s-drugimi-stranami-12947322.html> (дата звернення: 27.05.2025).

16. Список країн за рівнем смертності. URL: <https://merkator.org.ua/dovidnyk/spysok-krain-za-rivnem-smertnosti/> (дата звернення: 27.05.2025).

17. Центр східних досліджень. URL: <https://www.osw.waw.pl/en> (дата звернення: 26.05.2025).

18. Шуба Т.П., Луняка В.А., Сашкова А.О. Шлях економічного розвитку Польщі до та після вступу до Європейського Союзу. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 13. С. 150 – 156.

19. Corruption Perceptions Index. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (дата звернення: 29.05.2025).

20. Global Innovation Index. URL: <http://technology.ukrintei.ua/index.php/global-innovation-index-2022/> (дата звернення: 29.05.2025).

21. Global Peace Index 2024. URL: <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2024/06/GPI-2024-web.pdf> (дата звернення: 29.05.2025).

22. Index of Common Sense Economics 2024. URL: <https://www.ilibertyinstitute.org/index/economics-of-common-sense-index> (дата звернення: 29.05.2025).

23. The 2023 Legatum Prosperity Index. URL: https://index.prosperity.com/download_file/view_inline/4789 (дата звернення: 29.05.2025).

24. World Happiness Report 2024. University of Oxford: Wellbeing Research Centre. URL: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2024/WHR+24.pdf> (дата звернення: 29.05.2025).

25. World Happiness Report 2025. University of Oxford: Wellbeing Research Centre. URL: <https://happiness-report.s3.us-east-1.amazonaws.com/2025/WHR+25.pdf> (дата звернення: 29.05.2025).

REFERENCES

1. Averkina, M.F. & Bomchuk, A.V. (2018). Modeliuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy porivniano z Polshcheiu [Modeling the socio-economic development of Ukraine compared to Poland]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Vol. 19. Pp. 27 – 31. (in Ukrainian).

2. Hryshchuk, A.M. (2017). Aktualni pytannia sotsialno-ekonomichnoi spivpratsi Ukrainy ta Polshchi: suchasnyi stan ta napriamy zmin [Current issues of socio-economic cooperation between Ukraine and Poland: current state and directions of change]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Vol. 27(1). Pp. 33 – 36. (in Ukrainian).

3. Derzhavnyi borh Ukrainy [Ukraine's national debt.]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov> (Accessed 28 May 2025).

4. Ekonomichna svoboda Ukrainy dosiahla istorichnoho minimumu: prychyny ta naslidky [Ukraine's economic freedom has reached a historic low: causes and consequences]. Available at: <https://money.comments.ua/ua/news/economy/ekonomichna-svoboda-ukraini-dosyagla-istorichnogo-minimumu-prichini-ta-naslidki-745973.html> (Accessed 28 May 2025).

5. Zavdiaky ukraintsiyam riven bezrobittia u Polshchi ta Chekhii vpav do rekordnoho minimumu [Thanks to Ukrainians, the unemployment rate in Poland and the Czech Republic has fallen to a record low]. Available at: https://zaxid.net/zavdyaki_ukrayintsyam_riven_bezrobittya_u_polshhi_ta_chehiyi_vpav_do_rekordnogo_minimumu_n1605400 (Accessed 26 May 2025).

6. Zvit pro spryiniattia Ukrainy u sviti 2024 [Report on the perception of Ukraine in the world 2024]. Available at: https://brandukraine.org.ua/documents/184/web_%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B8%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%D0%BD%D0%B8_2024-%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D0%BD%D1%83%D1%82%D0%BE_1.pdf (Accessed 28 May 2025).

7. Ivanova, K. (2025). Demokratiiia u sviti perebuvaie v naihirshomu stani za 20 rokiv: yaka sytuatsiia v Ukraini [Democracy in the world is in the worst state in 20 years: what is the situation in Ukraine]. Available at: <https://glavcom.ua/world/world-politics/demokratija-u-sviti-perebuvaie-v-najhirshomu-stani-za-20-rokiv-jaka-situatsija-v-ukrajini-1047102.html> (Accessed 28 May 2025).

8. Melnyk, R. (2024). Ukraina pidnialas na 18 pozytsii u svitovomu Indeksii svobody slova [Ukraine rose 18 positions in the World Freedom of Speech Index]. Available at: <https://detector.media/infospace/article/226223/2024-05-03-ukraina-pidnyalas-na-18-pozytsiy-u-svitovomu-indeksi-svobody-slova/> (Accessed 28 May 2025).

9. Minimalna zarplata u Polshchi u 2025 rotsi: shcho vidomo pro pidvyshchennia [Minimum wage in Poland in 2025: what is known about the increase]. Available at: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20250326-minimalna-zarplata-u-polshhi-u-2025-roczni-shho-vidomo-pro-pidvyshchennia/> (Accessed 28 May 2025).

10. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service]. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm (Accessed 28 May 2025).

11. Polsha – VVP [Poland – GDP]. Available at: <https://ru.tradingeconomics.com/poland/gdp> (Accessed 27 May 2025).

12. Protsyk, I.S. & Skrypychaiko, V.T. (2023). Doslidzhennia shliakhiv rozvytku ukrainsko-polskoi spivpratsi u sferi koordynatsii diialnosti promyslovykh pidpryiemstv [Research on the development of Ukrainian-Polish cooperation in the field of coordination of industrial enterprises]. *Menedzhment ta pidpryiemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*. No 2 (9). Pp. 333 – 342. (in Ukrainian).

13. Svitovyi reitynh krain za rivnem shchastia 2025: na yakomu mistsi Ukraina [World Happiness Ranking 2025: Where Does Ukraine Stand?]. Available at: <https://society.comments.ua/ua/news/developments/svitoviy-reyting-krain-za-rivnem-schastya-2025-na-yakomu-misci-ukraina-764143.html> (Accessed 28 May 2025).

14. Semyhulina, I.B. (2016). Analiz tendentsii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Polshchi ta yii rehioniv za period chlenstva krainy v Yevropeiskomu Soiuzi [Analysis of trends in the socio-economic development of Poland and its regions during the period of the country's membership in the European Union]. *Problemy ekonomiky*. No 1. Pp. 46 – 55. (in Ukrainian).

15. Serednia pensiia v Ukraini ta v krainakh Yevropy: skilky otrymuiut pensionery za kordonom [Average pension in Ukraine and in European countries: how much do pensioners receive abroad]. Available at: <https://www.unian.ua/society/kakaya-srednyaya-pensiya-v-ukraine-v-2025-godu-sravnienie-s-drugimi-stranami-12947322.html> (Accessed 27 May 2025).

16. Spysok krain za rivnem smertnosti [List of countries by mortality rate]. Available at: <https://merkator.org.ua/dovidnyk/spysok-krajin-za-rivnem-smertnosti/> (Accessed 27 May 2025).

17. Tsentr skhidnykh doslidzhen [Center for Oriental Studies]. Available at: <https://www.osw.waw.pl/en> (Accessed 26 May 2025).

18. Shuba, T.P., Luniaka, V.A. & Sashkova, A.O. (2017). Shliakh ekonomichnoho rozvytku Polshchi do ta pislia vstupu do Yevropeiskoho Soiuzu [The path of econom-

ic development of Poland before and after joining the European Union.]. *Ekonomika i suspilstvo*. Vol. 13. Pp. 150 – 156 (in Ukrainian).

19. Corruption Perceptions Index. Available at: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (Accessed 29 May 2025).

20. Global Innovation Index. Available at: <http://technology.ukrintei.ua/index.php/global-innovation-index-2022/> (Accessed 29 May 2025).

21. Global Peace Index 2024. Available at: <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2024/06/GPI-2024-web.pdf> (Accessed 29 May 2025).

22. Index of Common Sense Economics 2024. Available at: <https://www.ilibertyinstitute.org/index/economics-of-common-sense-index> (Accessed 29 May 2025).

23. The 2023 Legatum Prosperity Index. Available at: https://index.prosperity.com/download_file/view_inline/4789 (Accessed 29 May 2025).

24. World Happiness Report 2024. University of Oxford: Wellbeing Research Centre. Available at: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2024/WHR+24.pdf> (Accessed 29 May 2025).

25. World Happiness Report 2025. University of Oxford: Wellbeing Research Centre. Available at: <https://happiness-report.s3.us-east-1.amazonaws.com/2025/WHR+25.pdf> (Accessed 29 May 2025).